

22.mars 2022

NOMINASJON TIL ANDERS FORSDAHL'S ÆRESPRIS 2021

Vi ønsker å fremme **Ståle Onsgård Sagabråten** som kandidat til Anders Forsdahls ærespris for 2021.

Denne dyktige og hyggelige Hallinglegen har i en generasjon arbeidet utrettelig på mange plan for å fremme distriktsmedisinen og allmennmedisinens plass i norsk helsevesen. Det har han gjort fra et solid faglig ståsted i en liten kommune i Hallingdal, Nesbyen.

Han er en av kommunens egne, og verdsettes høyt av sine pasienter og sambygdinger. Ikke bare som lege, men også som menneske og deltaker i innbyggernes liv, enten det dreier seg om idrett, kultur eller menighetsråd.

Vi behandler *mennesker* i allmennmedisinen. Sykdommene kommer og går, men menneskene forblir, sier den kloke britiske allmennlegen Iona Heath. Mennesker må forstås i sin kontekst. Distriktet og lokalmiljøet er én kontekst. Ståle er en del av konteksten og samtidig lege i sitt distrikt. Det gir spesielle muligheter som han har tatt godt vare på.

Ståle løftet likevel blikket, og så ut over Nesbyens grenser imponerende tidlig. Allerede ett år etter at turnustjenesten var avtjent var han på plass i tillitsvalgt faglig arbeid som medlem i Aplfs fagutvalg. Her gav han viktige bidrag til fagutvikling av allmennmedisinen på et tidspunkt da det faglige arbeidet foregikk i to foreninger; NSAM og Aplfs fagutvalg.

Ett av de viktigste grep som er gjort for å styrke allmennmedisinen som fag var prosessene i 2006 for å slå sammen de to faglige foreningene i én fagmedisinsk forening; Norsk forening for allmennmedisin. Ståle ga med sine diplomatiske og brobyggende evner betydelige bidrag i dette arbeidet. Siden har Ståle hatt mange tillitsverv i yrkesforeningen (AF) og i den fagmedisinske foreningen (NFA), både som styremedlem og nestleder. For tiden er han styremedlem i NFA og nestleder i Legeforeningens fagstyre.

For å kunne utøve faget på en god måte må rammene være gode nok. Det er lett å bli litt mistrodd når faglighet knyttes sammen med rammer og arbeidsvilkår. Med sin faglige integritet og troverdighet har Ståle likevel fått samarbeidspartnere til å se sammenhengen, og å gjøre noe med det.

I dette samspillet mellom fag og arbeidsvilkår har Ståle utrettet mye for distriktsmedisinen, og særlig legevakt. Legevakt selvsagt er noe annet i en liten distriktskommune enn i storbyen. Storbylegevaktens løsninger kan være utopiske i et lite distrikt. Ståle har arbeidet for å fremme den faglige standarden i legevakt, men samtidig kjempet for rammer og arbeidsvilkår som gjør det mulig. Ståle så allerede tidlig på 2000 tallet at rammene i Hallingdal måtte endres for å opprettholde faglig standard og bemanning. Vaktbelastningen i Hallingdal kunne føre til

utslitte leger og bemanningsproblemer. Han tok til orde for en felles legevakt i Hallingdal i 2000. I 2008 så denne dagens lys med Ståle som en av de viktige fødselshjelperne.

Det var ikke tilfeldig at Ståle ble bedt om å skrive kapittelet om den allmenmedisinske legevakten i AFs jubileumsskrift ved 75 års jubileet; «Allmenlegevakten- allmenmedisinens arvesølv». Heller ikke at han akkurat nå av HOD er oppnevnt i ekspertgruppen for legevakt under trepartssamarbeidet.

Kunnskap er makt, og det allmenmedisinske arbeidet må dokumenteres. Ståle har både skrevet sitt fag, men også fremmet allmenmedisinsk og distriktsmedisinsk forskning, som leder for rådet for allmenmedisinsk forskningsfond helt fra 2007. Ståle var en av gründerne til Hallingforsk og var prosjektleder der 2007 -2009.

<https://www.legeforeningen.no/om-oss/Styrende-dokumenter/fond-og-legater/allmenmedisinsk-forskningsfond/forskningsnytt/fra-undring-til-forskningsresultater/>

Han er nylig tildelt AFU-stipend til et forskningsprosjekt for å beskrive pandemiutfordringene i distrikt: «*The Hallingdal Covid-19 Cohort Study- Symptoms and Characteristics of Covid-19 Patients*», med Mette Brekke, UiO, som hovedveileder. Ståle fikk også allerede i april 2020 publisert en artikkel i Tidsskriftet om «*Kommunal organisering av behandlingstilbud for covid-19-pasienter*». Han har gjennom siste års pandemi bidratt betydelig til best mulig allmenmedisinsk håndtering av pasienter og en mest mulig trygg arbeidshverdag for alle allmenleger.

Noen av oss vil huske åpningen av Hallingforsk hvor alt som kunne krype og gå av helsevesenets topper var tilstede – med helseministeren i spissen for ekspertgruppen for samhandlingsreformen. Sjelden har det vært reklamert bedre for distriktsmedisinens betydning. En av de kraftfulle stemmene kom fra Ståle Sagabråten iført hallingbunad.

Du er hva du gjør, sies det. Ståle har vært opptatt av at man skal kunne gjøre mye i distriktet, og at det skal gjøres med kvalitet. Derfor har han ikke bare forsket på ultralyd og akuttmedisin i distrikt, men også vært en aktiv kursarrangør for å fremme kunnskap og ferdigheter. Mange allmenmedisinere har gått akuttmedisinkurs med Ståle – og noen av oss har opplevd den blandede fornøyelsen å sette eller motta en venflon i vena jugularis under Ståles kyndige veiledning liggende på gulvteppet i Soria Moria.

En viktig del av Ståles virke har skjedd som tillitsvalgt i Legeforeningen i mange roller. Ståle har sammen med andre representanter fra distrikter spilt en betydelig rolle for innholdet i Legeforeningens politikk og standpunkt i viktige saker. En anerkjennelse av Ståle er også en anerkjennelse av distriktsrepresentantene sine bidrag i Legeforeningens tillitsarbeid. Det er av stor betydning for Legeforeningen, og dermed alle landets leger, at distriktene fortsetter å levere solide sentrale tillitsvalgte, og at disse stemmene høres.

Ståle har journalistisk erfaring og en lett penn. Det gir gode tekster og fengende titler som «På en blå hest inn i fremtidens psykiatri» skrevet etter faglig studietur til Trieste for å studere reformene i psykiatrien.

Han bruker alle anledninger til å skape oppmerksomhet om distriktsmedisinen – Nesbyen har vært overrepresentert som møteplass for AF, NFA og andre legeforeningsorganer. Da sentrale personer i trepartssamarbeidet skulle studere fastlegepraksis i distrikt reiste de til Ståle. Og

resultatet er alltid det samme; alle reiser begeistret fra Nesbyen, med distriktperspektivet i bagasjen.

<https://www.legeforeningen.no/nyheter/2019/trepartssamarbeidet-besokte-nesbyen/>
Se LegeTV innslaget om besøket her <https://fb.watch/48NT05ywOj/>

Når noen snakker varmt om primærhelseteam som nyvinning, kan Ståle fortelle at slik har de jobbet i mange år i Nesbyen. Dette viser hvor viktig det er å fremme den distriktmedisinske kunnskapen, enten den er forsknings- eller erfaringsbasert.

Ståle har bidratt til dette og fortjener heder.

Med vennlig hilsen

Marte Kvittum Tangen
leder NFA

Kjartan Olafsson
styremedlem NFA

Denne nominasjonen har i tillegg støtte fra NFA sine styremedlemmer Ingvild Vatten Alsnes, Sirin Johansen, Torgeir Hoff Skavøy, Elisabeth Stura og Christina Stangeland Fredheim.